

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

**8D02201- ТАРИХ БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ
БОЙЫНША ҚАБЫЛДАУ ЕМТИХАННЫҢ
БАҒДАРЛАМАСЫ**

Қостанай, 2020

МАЗМҰНЫ

Кіріспе.....	4
1 Отандық тарихтың өзекті мәселелеріне қазіргі кезеңдегі теориялық- әдістемелік көзқарас	6
2 Әлем тарихының іргелі мәселелеріне жаңаша көзқарас.....	11
3 Деректану мен тарихнаманың теориялық-әдіснамалық мәселелері.....	15

КІРІСПЕ

Талаптанушылар әлеуметтік-гуманитарлық пәндерден, тарихи сала пәндерінен толыққанды кәсіби дайындығын меңгеру тиіс.

Оқуға қабылдануға ниет білдіруші әлемдік тарихи ғылымның қазіргі кездегі тенденциялары туралы, негізгі бағыттары және теоретикалық тұжырымдары жайлы білуі керек; тарихи ғылымның дамуына ықпал ететін қазіргі кездегі әлеуметтік-тарихи теориялары жайлы білуі тиіс; тарихи зерттеулерде қолданылатын пәнаралық әдістер жайында; қазақстандық және әлемдік тарихи ғылым мектептері жайлы; ғылыми қауымдастықта өзара қатынасу ережелері жайында; тарихи ғылым саласындағы халықаралық ғылыми қызмет бағыттары туралы; қоғамның бұқаралық санасына академиялық білімдерді енгізу арқылы ұлттың тарихи жадын өзгерту жолдары туралы білуі тиіс.

Талапкер тарихи ғылымдағы жүйелік зерттеу тұжырымдамасын түсінуі керек; әртүрлі ортада қатынасу үшін қажетті бірнеше түрлі қарым-қатынас жасау тәсілдерін білуі тиіс; бұқаралық санаға тарихи білімдерді ұғындыру теоретикалық және қолданбалы аспектілері.

Талапкер интеллектуалдық меншік құқығын сақтау және құрметтеуі тиіс; өзінің ғылыми жұмыс нәтижелерін көпшілік алдында көрсетуі тиіс.

8D02201 –Тарих мамандығы бойынша PhD докторантурасына қабылдау емтиханының нәтижесін бағалау критерийлері бойынша **«өте жақсы»** бағасы келесі талаптарды орындаған кезінде қойылады:

- жауаптарда тарихи терминологияны сауатты және дұрыс қолдана білу;
- тарихи ғылымның категориалық аппаратын қатесіз қолдана білу;
- билет сұрақтарындағы негізгі мәселелерді дұрыс белгілеу қабілеті;
- фактологиялық материалды қатесіз білу;
- билет сұрақтары шеңберіндегі тарихнамалық білімді меңгеруі;
- жауаптың қисындылығы, жауаптың байланысты тұрғыда баяндалуы, қазіргі кездегі ғылыми тіл ережелерінің сақталуын қадағалау.

«Жақсы» бағасы келесі талаптарды орындаған кезінде қойылады:

- жауаптарда тарихи терминологияны сауатты түрде қолдана білу;
- тарихи ғылымның категориалдық аппаратын қолдана білу;
- билет сұрақтарын мәселелік тұрғыда баяндай білу;
- фактологиялық материалды баяндау барысында кішігірім қателіктер болса;
- билет сұрақтары тарихнамалық мәліметтерімен толыққанды қамтылмаса;
- жауап қисындылығы, жауап байланыстылығы болуы тиіс, қазіргі кездегі ғылыми тіл ережелері сақталуы қажет.

«Қанағаттанарлық» бағасы қойылады:

- жауаптарда тарихи терминологияны толыққанды қолданбағандығы үшін;
- тарихи ғылымның категориалдық аппаратын толы меңгермегендігі үшін;
- билет сұрақтарында тек бір мәселені ғана белгілеу қабілеттілігі;
- фактологиялық материалды баяндау барысында қателерге жол беру;
- билет сұрақтары төңірегіндегі тарихнамалық білімдерінің тайыздығы;
- жауаптың қисынын бұзу, қазіргі кездегі ғылыми тіл ережесін бұзу.

«Қанағаттанарлықсыз» бағасы қойылады:

- жауаптарда қажетті тарихи терминологиясының болмауында;
- билет сұрақтарын болмышы тұрғыда баяндалуы, мәселелерді анықтап, түсіндіре алмау қабілетсіздігі;
- фактологиялық материалдарды баяндау барысында дәрежелілік қателерді жасау;
- билет сұрақтарының тарихнамасын білмеуі;
- жауаптың қисындылығын, байланысын бұзу.

Жалпы ережелер

8D02201-Тарих мамандығының PhD докторантурасына түсу емтихандарының мақсаты - кәсіби білім мен талапкердің дербес ғылыми-зерттеу жұмысының дайындық деңгейінің тереңдігін анықтау.

8D02201-Тарих мамандығының PhD докторантурасына түсу емтихандарының бағдарламасының құрылымы мемлекеттік талаптарға сай жасақталып және құрамына отандық тарихтың, әлемдік тарихтың өзекті мәселелері, тарихнама, тарихи зерттеулердің әдістері мен деректануды мәселелері енгізілген.

Әрбір емтихан билетінде үш сұрақ болады, олар отандық тарих, әлемдік тарих пен тарихнама, тарихи зерттеу әдістері мен деректану бөлімдері бойынша сұрақтарын қамтиды.

Емтиханда талапкер тарихи ғылымның категориалық аппаратын білетіндігін көрсетуі қажет, әсіресе отандық тарихқа қатысты, әлемдік тарих пен тарихнамаға қатысты, тарихи зерттеулердің әдістері мен деректануға қатысты ұғымдарды біліп қана қоймай, емтихан барысында толыққанды қолдану тиіс.

Талапкер тарихи ғылымның қазіргі кездегі мәселелерін талдау үшін қажетті теориялар мен әдістерді білетіндігін көрсетуі тиіс.

Талапкерден теоретикалық материалды нақты және тиянақты түрде айтып беруді талап етіледі, ұстанған көзқарасын дәйектемелік тұрғыда дәлелдеуді, тарихи терминологияны жоғары деңгейде меңгергендігі және жауаптарында жан- жақты қолдана білуді, сонымен қатар, отандық тарихқа, әлемдік тарихқа және тарихнамаға қатысты, деректануға қатысты және тарихи зерттеулердің әдістеріне қатысты өзекті мәселелерін білуін талап етіледі.

НЕГІЗГІ БӨЛІМ **(Пәндер мазмұны)**

1 Отандық тарихтың өзекті мәселелеріне қазіргі кезеңдегі теориялық-әдістемелік көзқарас

Отандық тарихтың теоретикалық-әдіснамалық мәселелері.

Қазақстан және ежелгі әлем. Антропогенез. Адамзат даму эволюциясының жалпы сипаттамасы. Отандық тарихты кезеңдеу мәселелері. Қазақстан территориясындағы өркениеттің негізгі ошақтары. Далалық өркениеттің дамуындағы жалпы және ерекше белгілер.

Еуразия территориясында этно-саяси және этно-мәдени үрдістер. Қазақстан территориясындағы тайпалық одақтардың этникалық және саяси тарихымен байланысты тарихи концепциялары.

Орта ғасырлық Қазақстанның өркениеттік ерекшелікері.

Түрік мемлекеттілігінің даму кезеңдері. Түріктердің мемлекеттілігінің тарихи негізі. Қазақ халқының этногенезінде түрік тайпаларының ролі Еуразия халықтарының этно-мәдени өзара ықпалы.

Түрік дәуірінің ойшылдарының еңбектері тарихи дерек ретінде. Дүние жүзілік тарих шеңберіндегі түріктер өркениеті.

Көне түрік жазу және түрік мәдениетінің ескерткіштері. Көне түрік және түрік жазба ескерткіштерін зерттеу тарихы.

Қазақстан тарихының моңғол кезеңі бойынша деректерді зерттеу және санаттарға бөлу. Моңғол ұлыстарының, орта ғасырлық мемлекеттердің және Қазақ хандығының этникалық және саяси сабақтастық мәселелері.

Қазақ халқының этникалық территориясының қалыптасуы. Қазақ хандығының көршілес халықтаары мен мемлекеттерімен қарым-қатынастары. Қазақ халқының этногенезінің аяқталу кезеңінің мәселелері. Тарихнама. Деректер.

Қазақ дәстүрлі қоғамындағы мұсылман дін басыларының ролі. Көшпенділік өркениет, оның даму ерекшеліктері. Шаруашылық-мәдени түрлер. Тарихнама. Деректер.

Қазақстан жаңа дәуірдегі тарихының өзекті мәселелері. XVIII - XIX ғғ. қазақ- орыс және қазақ-қытай қатынастары. Теоретикалық-әдіснамалық мәселелер. Тарихнама. Деректер.

Қазақстан Ресей империясының отарлық жүйесінде. Қазақ мемлекеттілігінің жойылуы. Мәселені теоретикалық-әдіснамалық тұрғыда зерделеу. Тарихнама. Деректер.

XVII - XIX ғғ. қазақ қоғамының әлеуметтік-экономикалық және демографиялық даму нәтижелері мен ерекшеліктері. Қазақ халқының отарлау жағдайларына бейімделуі. Теоретикалық-әдіснамалық мәселелері. Тарихнама. Деректер.

Қазақ халқының ұлт-азаттық қозғалысының кезеңдері, ерекшеліктері мен тарихи маңызы. Тарихнама. Деректер. Теоретикалық-әдіснамалық мәселелері.

«Алаш» қозғалысы: деректері мен тарихнамасы.

Қазақстанның жаңа тарихы бойынша шетел жазба ескерткіштерінің дерекнамалық мәселелері.

Кеңестік үкіметтің қалыптасу және күшеюі мәселесінің тарихи тәжірибесі және әкімшілік-басқарма жүйесі. Қазақстан мен Орта Азиядағы мемлекеттік-территориалдық межелеу. XX ғ. тоталитаризмнің феномені. Тарихнама. Деректер. Теоретикалық-әдіснамалық мәселелері.

Социалистік модернизация. Қазақстанда кеңес үкіметінің әлеуметтік-экономикалық саясаты: нәтижесі мен салдары. Ашаршылық және саяси қуғын-сүргін – қазақ халқының зобалаңы. Тарихнама. Деректер. Теоретикалық-әдіснамалық мәселелері.

Ұлы Отан соғысы жылдарындағы қазақстандықтардың ерліктері. Қазақстанға халықтарды еріксіз жер аудару. Тың игеру. Жаңа фактілер мен жаңа зерттеулер.

Кеңестік Қазақстанның ғылымы мен мәдениетінің феномені. Қазақстандағы тарихи ғылымның кәсіби кеңестік мектебінің қалыптасуы мен дамуы.

Социалистік жүйенің дағдарысы және оның Қазақстанға әсері. Қазақстанның мемлекеттік тәуелсіздігін алуы. Қазақстан Республикасының мемлекеттік құрылысы. Қазақстанның нарықтық экономикаға көшу кезеңдері. Әлеуметтік-экономикалық модернизация. Халықтың күнделікті өмірі. Тарихнама. Деректер. Теоретикалық-әдіснамалық мәселелері.

Тәуелсіз Қазақстан және әлемдік қауыымдастық. Қазақстан жаңа қауіп-қатер және ағымдар жағдайында. Қазақстан Президенті Н.Назарбаевтың аймақ пен әлем қауіпсіздігін қамтамасыз етуге арналған бастамалары.

Қазіргі тарихи ғылымның әдіснамалық негіздері. Отандық тарихтың өзекті мәселелерін зерттеудегі қазіргі кездегі көзқарастар. Ұлттық идея және отандық тарих. Н. Назарбаевтың Қазақстан тарихының өңекті мәселелері бойынша еңбектері. «Мәдени мұра» мемлекеттік бағдарламасының маңызы. «Халық тарих толқынында» мемлекеттік бағдарламасы. Қазақ хандығының 550-жылдығы – халықтың тарихи санасындағы жаңа үрдіс. Отандық тарихтағы маңызды оқиғалар. Қазақстан тарихы ғаламдық тарих шеңберінде.

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

1. Акишев К.А. Курган Иссык. - М., 1978.
2. Акишев К.А. Искусство и мифология саков. - Алма-Ата, 1984.
3. Акишев К.А. Древние кочевники и мировая цивилизация: генезис, проблемы, перспективы // Вестник АН КазССР. 1991. - № 10 Акишев К.А., Кушаев Г.А. Древняя культура саков и усуней долины реки Или. - Алма-Ата, 1963.
4. Шәкәрім Құдайбергенолы. Түркі, қырғыз, казак һәм хандар шежіресі. Алматы, 1990
5. Аманжолов К. Рахметов К. Түркі халықтарының, тарихы. 1-ші ютап. - Алматы, 1996.

6. Аргынбаев Х.А., Муканов М.С., Востров В. Казак шежіресі хакында. - Алматы, 2000.
7. Аспандияров С. Казакстан тарихынын, очерктер Алматы, 1994
Асфендияров С., Кунте П. Прошлое Казахстана в источниках и материалах.
8. Т. 1. - Алма-Ата, 1935; Алматы, 1998.
9. Байпаков К.М. История древнего Казахстана. - Алматы, 1996.
10. Бичурин Н.Я. Сборник сведений о народах, обитавших в Средней Азии в древние времена. - М.-Л., 1950.
11. Гумилев Л. Киял патшалыгынын, іздеу. - Алматы, 1992.
12. Исмагулов О.И. Этническая антропология Казахстана. - Алма-Ата, 1982. Маргулан А.Х., Акишев К.А., Кадырбаев М.К., Оразбаев А.М. Древняя культура Центрального Казахстана. - Алма-Ата, 1966.
13. Кадырбаев А.Ш. История Казахстана: первобытный мир и древность. — Алматы, 1998.
14. Ахинжанов С.М. Кыпчаки в истории средневекового Казахстана. - Алма-Ата, 1989.
15. Асфендияров С.Д. История Казахстана с древнейших времен. - Алма-Ата, 1993.
16. Бартольд В.В. Туркестан в эпоху монгольского нашествия. Сочинения. Т. 1,2.-М., 1963.
17. Валиханов Ч.Ч. Собрание сочинений. В 5-ти томах. - Алма-Ата, 1961-1968.
18. Хазанов А.М. Кочевники и внешний мир. Алматы, 2000.
19. Греков Б.Д., Якубовский А.Ю. Золотая Орда и ее падение. - М.-Л., 1950.
20. Гумилев Л.Н. Древние тюрки. - М., 1967.
21. Гумилев Л.Н. Древняя Русь и Великая степь. - М. -Л., 1989.
22. Кляшторный С.Г., Султанов Т.И. Казахстан - Летопись трех тысячелетий. - Алматы, 1992.
23. Кумекоев Б.Е. Государство кимаков в IX-XI вв. по арабским источникам. - Алма-Ата, 1972.
24. Масанов Н.Э. Кочевая цивилизация казахов. - Алматы-М., 1998.
25. Маданов М. Казак жерінің тарихы. - Алматы, 1994.
26. Әбілғазы. Түрік шежіресі - Алматы, 1992.
27. Рашид-ад-Дин. Сборник летописей. Т. 1. Кн. 1, 2. -М.-Л., 1952.
28. Тынышпаев М. Материалы по истории киргиз-казахского народа.- Алматы, 1992.
29. Сегизбаев О. Казахская философия XV - начала XX века. Алматы: «Гылым», 1996.
30. Абусейтова М.Х. Казахстан и Центральная Азия в XV-XVII вв.: история, политика, дипломатия. - Алматы, 1998.
31. Абдиров М. Завоевание Казахстана царской Россией. Астана, 2000
Абылай хан. Тарихи жырлар. - Алматы, 1991.

32. Акынжанов М.Б. Казактын теп туралы. - Алматы, 1957.
33. Алимбай Н.А., Мрднов М.С., Аргынбаев Х.А. Традиционная культура жизнеобеспечения казахов: Очерки теории и истории. - Алматы, 1998.
34. Аманжолова Д.А. Казахский автономизм и Россия. - М., 1994.
35. Аманжолова Д.А. На изломе.- М., 2011.
36. Ахметов Б. Государство кочевых узбеков. - М., 1965.
37. Левшин А.И. Описание киргиз-казачьих, или киргиз-кайсацких, орд и степей. Алматы, 199.
38. Басин В.Я. Россия и казахские ханства в XVI-XVTO вв. - Алма-Ата, 1971. Бекейхан А.Н. Шыгармалары. - Алматы, 1994.
39. Бекмаханов Е. XIX гасырдың 20-40 жылдарындағы Қазақстан, 1992
Бекмаханов Е.Б. Қазақстан в 20-40-ые годы XIX века. - Алматы, 1992.
Бекмаханов Е.Б. Присоединение Казахстана к России. - Алма-Ата, 1957.
40. Бес гасыр жырлайды. Т. 1,2. - Алматы, 1989.
41. Вяткин М.П. Батыр Срым. - М.-Л., 1947; Алматы, 1999.
42. Галузо П.Г. Аграрные отношения на юге Казахстана в 1867-1917 гг. — Алма-Ата, 1965.
43. Грозный 1916 год: Сборник документов и воспоминаний в 2-х томах/ Сост.
44. С. А. Асанова, С. Ф. Мажитов, Р. К. Нурмагамбетова, Ю. И. Романов и др. - Алматы, 1998.
45. Дулатова Д. И. Историография дореволюционного Казахстана. - Алма-Ата, 1984.
46. Зиманов С. З. Россия и Букеевское ханство. - Алма-Ата, 1982.
47. Зиманов С. З. Политический строй Казахстана конца XVIII - первой половины XIX вв. - Алма-Ата, 1960.
48. Златкин И. Я. История Джунгарского ханства (1633-1758 гг.) - М., 1983. Исторический опыт защиты Отечества. Военная история Казахстана. - Алматы, 1999.
49. Казахско-русские отношения в XVII-XVIII веках. Сборник документов и материалов. - Алма-Ата, 1961.
50. Кадырбаев А. За пределами Великой степи. Алматы, 1997 Касымбаев Ж. Государственные деятели казахских ханств (XVIII в.). Алматы, 1999
51. Касымбаев Ж. К. Кенесары хан. - Алматы, 1996 Козыбаев М. К. Жауга шаптым, ту байлап. - Алматы, 1994 Козыбаев М. К. Актацдактар акикаты. - Алматы, 1992 Козыбаев М. К. История и современность. - Алматы, 1991 Койгелдиев М. Алаш козгалысы. - Алматы, 1995.
52. Моисеев В. А. Джунгарское ханство и казахи в XVII-XVIII вв. - Алма-Ата, 1991.
53. Муканов М.С. Этническая территория казахов в X'УШ-начале XX веков. - Алма-Ата, 1991.
54. Национально-освободительное движение в Казахстане и Средней

- Азии в 1916 году: характер, уроки, итоги. /Сост. С.Ф.Мажитов, С.А.Жакишева, Нурпеисов К.Н. Алаш һәм Алашорда. - Алматы, 1995.
- 55.Омарбеков Т.О. Зобалац - Алматы, 1994.
- 56.Сафаров Г. Колониальная революция. - Алматы, 1996.
- 57.Сулейменов Б.С. Аграрный вопрос в Казахстане последней трети XIX в. -Алма-Ата, 1978.
- 58.Сулейменов Р.Б., Моисеев В. А. Из истории Казахстана XVIII века (О внутренней и внешней политике Аблая). - Алматы, 1988.
- 59.Толыбеков С.Е. Кочевое общество казахов в ХУП-начале XX века. Политико-экономический анализ. - Алма-Ата, 1971 .
- 60.Царская колонизация в Казахстане. По материалам русской периодической печати XIX века. - Алматы, 1995.
- 61.Янушкевич А. Дневники и письма из путешествия по казахским степям. - Алма-Ата, 1966.
- 62.Абылхожин Ж.Б. Очерки социально-экономической истории Казахстана. XX век. - Алматы, 1997
- 63.Алдажуманов К.С., Козыбаев М.К. Тоталитарный социализм: реальность и последствия. - Алматы, 1997.
- 64.Байтурсынов А. Ак жол. - Алматы, 1991.
- 65.Бекейхан А.Н. Шығармалары. - Алматы, 1994.
- 66.Бурабаев М.С. Общественно-политическая мысль Казахстана 1917-1940 гг. -Алма-Ата, 1991.
- 68.Голод в казахской степи. - Алма-Ата, 1991.
- 69.Гуревич Л.Я. Тоталитаризм против интеллигенции. - Алма-Ата, 1992. Иностранная интервенция и Гражданская война в Средней Азии и Казахстане: Сборник документов. Т.1. -Алма-Ата, 1960.
- 70.История Казахстана: белые пятна. - Алма-Ата, 1991.
- 71.Казахстан в начале XX века: методология, историография, источниковедение. В 2-х частях. - Алма-Ата, 1993-1994.
- 72.Козыбаев М.К. Казахстан - арсенал фронта. - Алма-Ата, 1983.
- 73.Козыбаев М.К. Тарих зердеш. 1,2 ТТ. - Алматы, 1998.
- 74.Мендикулова Г.М. Исторические судьбы казахской диаспоры. Происхождение и развитие. - Алматы, 1997.
- 75.Чокай М. Туркестан под властью Советов. - Алма-Ата, 1991.
- 76.Государственные символы Республики Казахстан. Составители Каирбеков Б.Г. и др. - Алматы, 1997.
- 77.Назарбаев Н.А. Гасырлар тоғысында. - Алматы, 1996.
- 78.Назарбаев Н.А. На пороге XXI века. - Алматы, 1996.
- 79.Назарбаев Н.Э. Тарих толқынында.- Алматы: Атамұра, 1999 Назарбаев Н.А. В потоке истории.- Алматы, 1998.
- 80.Назарбаев Н.А. Эпицентр мира.- Астана, 2001.
- 81.Назарбаев Н.А. Сындарлы он жыл.- Алматы, 2003.

82. Назарбаев Н.А. Критическое десятилетие.- Алматы, 2003.
83. Казахстан: Отчет по человеческому развитию. 1995. Алматы, 1995.
84. Сборник документов по международному праву. Т-1 Алматы, 1998.
85. Токаев К.К. Под стягом независимости: Очерки о внешней политике Казахстана. Алматы, 1997.
86. Казахстан тарихы. Кене заманнан бүгінге дешн. 5 томдыщ, Т. 1-5. Алматы, 1996-2010
87. История Казахстана. В 5-ти томах. Т.1,2,3,4,5.- Алматы, 1996-2010

2 Әлем тарихының іргелі мәселелеріне жаңаша көзқарас

Әлемдік тарих ғылыми зерттеу пәні ретінде. Әлемдік тарихты кезеңдеу мәселелері. Әлемдік тарихты зерттеу теоретикалық-әдіснамалық негіздері. Әлемдік тарихты зерттеуге арналған позитивисттік, формациялық, өркениеттік тұжырымдар.

Алғашқы қоғамдық тарихты зерделеу теоретикалық мәселелері. Тарихнамадағы антропосоциогенез мәселелесі. Адамзат қоғамының әлеуметтік тарихының бастауы.

Мемлекеттің пайда болуы туралы ғылыми пікір-таластар. Антикалық және ежелгі шығыс өркениеттер дәстүрлері. Шығыс және батыс өркениеттердің даму жолдарының жалпы және ерекше белгілері туралы пікір-таластар.

Ежелгі Шығыстағы мемлекеттер түрлері. Қауым. Ежелгі Шығыстың қоғамдарының әлеуметтік құрылымы. Антикалық және Шығыс.

Ежелгі Үндістанның әлеуметтік-саяси даму ерекшелігі. Ежелгі Қытай тарихының негізгі тенденциялары. Қытайдағы орталықтандырылған мемлекеттер. Синологияның дамуы.

Ежелгі Шығыстың мәдениеті. Үндістан мен Қытайдың діни-философиялық жүйелері.

Ежелгі шығыстық тарихты зерделеудегі ғылыми мектептер мен бағыттары.

Архаикалық және классикалық дәуірлердегі ежелгі грек қоғамының дамуы. Грек полисі. Қазіргі кездегі тарихнамадағы полис концепциялары. Б.з.д. VI – IV ғғ. афина демократиясының эволюциясы.

Ежелгі Спартаның әлеуметтік құрылымы мен саяси ұйымдасуы.

Эллинизм. Эллинистік мемлекеттердің экономикалық, әлеуметтік және саяси құрылымының айрықша белгісі. Эллинистік мәдениет.

Рим республикасы. Римдік азаматтық қауымдық. Ежелгі Римдегі тарихи ой. Классикалық құлдықтың гүлденуі. Республикадан империяға көшу. Рим империясының дағдарысы және құлауы. Б.з.д. I-II ғғ. антикалық жерорта өркениеті. Христиандықтың пайда болуы.

Еуропа мен Азиядағы феодалдық қатынастардың даму мәселелері. Орта ғасырлық кезеңдегі этностардың қалыптасуы мен дамуы. Шығыс пен Батыстың аралығындағы мәдени өзара қатынасу мәселелері. Тарихтың орта ғасырлық кезеңіндегі табиғатпен қатынасу ерекшеліктері.

Ортағасырлық тарих бойынша деректер. «Халықтардың ұлы қоныс

аударуы». III-IX ғғ. Еуропадағы этно-саяси үрдістер. Ерте феодалдық мемлекеттіліктің дамуы. Тарихнамадағы феодализм генезисінің мәселесі.

Ұлы Карл империясы. Феодалдық поместье. Феодалдық институттар жүйесіндегі католик шіркеуі.

Византиядағы феодалдық қоғамының даму үрдісі. V-XI ғғ. Византияның мәдениеті. IX-XI ғғ. Шығыс Еуропадағы славян мемлекеттері.

Ертее орта ғасырлардағы Үндістан, Қытай, Жапония. Әлеуметтік құрылымдардың, аграрлық қатынастардың және саяси дамудың ерекшеліктері. Мәдениет.

VI-XI ғғ. арабтар. Халифаттың құрылуы. Ислам діни және философиялық-құқықтық жүйесі ретінде. Араб мәдениеті.

Ортағасырлық қалалар. Урбанизациялау үрдісі. Урбанистика мәселесі.

XI-XV ғғ. Еуропаның экономикалық дамуы. Вассалдық-лендік жүйесі. Сословиялық монархияның ерекшеліктері. Католиктік шіркеудің реформасы (XI-XIII ғғ.). Крест жорықтары. Жүз жылдық соғыс және оның Еуропаның тарихи дамуына ықпалы. Еуропадағы XIV ғ. Шаруалар қозғалыстары. Қайта Өрлеу мәдениеті. Реседің әлеуметтік-экономикалық даму ерекшеліктері.

XIII-XV ғғ. Үндістан, Қытай, Жапония. Аграрлық қатынастар. Әлеуметтік-экономикалық және саяси даму ерекшеліктері.

Капиталистік қатынастардың генезисі. Отарлаудың басталуы. Батыс Еуропа елдеріндегі абсолюттік монархия және абсолютизм жүйесі. XVI ғ. Батыс Еуропадағы Реформациялар: тарихи алғышарттары, негізгі бағыттары мен нәтижесі. Феодалдық қатынастардың дағдарысы.

«Жаңа тарих» түсінігі. Жаңа дәуірдегі Батыс пен Шығыстың тарихи даму ерекшеліктері. Дәстүрлі қоғамнан өндірістік қоғамға көшу мәселесі.

XV ғ. соңы мен XVII ғ. ортасындағы Ұлы географиялық ашулар және еуропалық отарлардың кеңеюі. Жаңа замандағы еуропалық елдердің әлеуметтік-экономикалық даму негізгі тенденциялары.

XVII ғ. ғылыми революция. Мемлекеттік институттардың ұлттық құрылымдарының қалыптасуы. XVIII ғ. қоғамдық-саяси ойлау. Ағартушылық мәдениеті.

Прогрестің эволюциялық және революциялық моделі. Революциялық қозғалыстардың тарихи табыаты. Еуропадағы революциялық қозғалыстар: тарихи алғы-шарттар, кезеңдері, саяси бағдарламалары, нәтижелері. Ұлы француз буржуазиялық революциясы.

XIX ғ. Латын Америкадағы тәуелсіздік үшін ұлт-азаттық күрес және революциялық қозғалыстар. АҚШ-тағы Азаматтық соғыс.

Жаңа дәуірдегі Конституционализм және мемлекеттік құрылыс.

XIX-XX ғғ. басындағы қоғамдық-саяси ой. Либерализм доктринасы. Консерватизм. Социалистік идеясының дамуы. Утопизм. Модернизация теориясы. Мемлекеттің даму либералдық моделі.

Азаматтық қоғам түсінігі. Ұлтшылдық идеологиясы. XIX-XX ғғ. басындағы еуропалық қоғамның рухани дамуы.

Өндірістік төңкеріс. Капитализмнің дамуы және ғылыми-техникалық

жаналық үрдісі. Экономикалық модернизация.

Азия және Африка елдері жаңа дәуірде. Әлемдік отарлық капиталистік жүйенің қалыптасуы. Шығыс халықтарының отарлық тәуелділігі.

Азия мен Африка елдеріндегі капиталистік қатынастардың дамуы. Шығыс халықтарының ұлт-азаттық күресі. «Азияның оянуы» және XX ғ. басындағы революциялар: алғы шарттар, негізгі кезеңдері, ұлттық ерекшеліктер және нәтижелері. Бірінші дүние жүзілік соғыс кезіндегі Азия мен Африка елдері.

Жаңа дәуірдегі халықаралық қатынастар. «Халықаралық қатынастар жүйесі» түсінігі. XVI — XVII ғғ. басындағы халықаралық қатынастар негізгі ошақтары. Халықаралық қатынастардың Вестфальдік жүйесі.

Әлемдік саясаттағы отарлық фактор. Әлемдік отарлық жүйелер: жалпы және ерекше белгісі. Халықаралық қатынастар жүйесінің дамуындағы геосаяси факторлары.

Еуропадағы Наполеон бастаған соғыстар. XIX ғ. алықаралық қатынастардағы Шығыс мәселесі. Империализм экономикалық және геосаяси түсінік ретінде.

Антанта мен Үштік одақтың құрылуы. Бірінші дүние жүзілік соғыстың себептері, сипаты, негізгі кезеңдері мен нәтижелері. Бірінші дүние жүзілік соғыстың экономикалық салдары.

Қазіргі замандағы тарихи үрдістің жаһандануы. Қазіргі заман тарихты кезеңдеу. Қазіргі замандағы Батыс пен Шығыстың тарихи дамуының ерекшеліктері.

Тоталитарлық тәртіп жағдайындағы экономика. Социалистік экономикалық моделі.

Екінші дүние жүзілік соғыс және әлемнің саяси картасының өзгерісі. Екінші дүние жүзілік соғыстан кейінгі демографиялық және саяси-экономикалық салдарлары.

XX ғ. 40-шы соңы мен 70-ші жылдардың басындағы Еуропа елдерінің экономикалық дамуының динамикасы. Жапониядағы «экономикалық ғажайып». Постөндірістік қоғамның теориясы.

XX ғ. Латын Америка елдеріндегі реформала. Экономикалық дамудың латиноамерикандық моделі.

XX ғ. екінші жартысындағы демографиялық дамудың тенденциялары. XX ғ. 70-ші - 80-ші жылдардың басындағы экономикалық дағдарыс.

XX ғ. еуропалық қоғам тарихындағы идеялық-саяси факторлар. Әлеуметтік либерализм идеологиясымен, социал-демократия және консерватизмнің сәйкестендіру алғы шарттары. XX-XXI ғғ. тоғысындағы әлеуметтік-саяси идеологиясының эволюциясы. Қоғамды ақпараттандыру. Ақпараттық қоғамдағы адамды әлеуметтендіру мәселелері.

XX ғ. Шығыс пен Батыстың мемлекеттік-құқықтық құрылыстың негізгі бағыттары. Халықаралық-құқықтық жүйенің даму жағдайындағы ұлттық егемендік принциптері.

XX ғ. еуропалық қоғамның рухани дамуы. Постмодерннің мәдениеті. Технократизм.

Қазіргі замандағы Азия және Африка елдері. Отарлықтан айырылу үрдістері. XX ғ. бірінші жартысындағы Шығыс елдерінің әлеуметтік-экономикалық дамуы. Азия мен Африка елдерінің саяси және идеологиялық дамуы. Шығыс елдеріндегі мемлекеттіліктің дамуы және қазіргі кездегі саяси құрылымдардың қалыптасуы. Отарлық мұралардың мәселесі. Қазіргі замандағы шетел елдердің конституциялық-құқықтық дамуы.

Шығыс елдеріндегі ұлттық-мемлекеттік идеологияның дамуы. XX ғ. екінші жартысы мен XXI ғ. басындағы Азия және Африка елдеріндегі әлеуметтік-экономикалық қатынастар ерекшеліктері.

XX-XXI ғғ. тоғысындағы Азиаттық-тынықмұхиттік аймақтағы елдерінің әлеуметтік-экономикалық және саяси дамуы. 1950-2014 жж. Таяу және Орта Шығыс елдерінің даму жолдары. Қытайдағы қазіргі замандағы модернизациялық үрдістер.

Батыс және Шығыс елдерінде қазіргі кездегі саяси құрылымдардың қалыптасуы. Қазіргі замандағы Батыс және Шығыс елдерінің саяси және рухани дамуындағы діннің ролі мен орны. Дамып келе жатқан елдердің экономикалық өсуін айқындайтын факторлары.

Әлемдік экономиканың жаһандануы және қазіргі кездегі аймақтық интеграция. Экономиканың инновациялық моделінің қалыптасуы.

КСРО-ның ыдырауы. Әлем саяси картасының және халықаралық қатынастардың өзгеруі. Қазіргі кезеңдегі халықаралық қатынастары. Версальдік-Вашингтон келісім жүйесі. Халықаралық қатынастарда биополярлық жүйенің қалыптасуы. Қазіргі әлемдегі саяси күштердің рнын алуы.

Еуропалық одақ: қалыптасу тарихы, қызмет жасауы және даму мәселелері. Халықаралық ұйымдар қызметі (БҰҰ, ЕҚЫҰ, ИМҚҰ, НАТО және т.б.)

Тарихи ғылымның әдіснамасының негізгі мәселелері мен қазіргі кездегі тарихтың даму тұжырымдары. Адамзаттың жаһандық мәселелері.

Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

1. Аристотель. Политика. // Сочинения в 4-х т. М., 1997, т. 4.
2. Геродот. История. - М., 1981
3. Кэмбриджская история Древнего мира / ред. Дж. Бордмэн, Н.-Дж. Хэммонд ; пер. с англ. А.В. Зайков : 3-4 т. - М., 2007 - 2011.
4. Гиббон Э. История упадка и крушения Римской империи. М., 1994
Дандамаев М.А. Политическая история Ахеминидской державы. М., 1985
История Древнего Востока / под ред. В.И. Кузищина. - М., 2007
Волков А.В. Хетты. Неизвестная империя Малой Азии. М., 2004
Историография истории Древнего Востока : в 2-х т. / под ред. В.И. Кузищина.
5. М.: Высшая школа, 2008. - 720 с.
6. Заболоцка Ю. История Ближнего Востока в древности. М., 1989
Полибий. Всеобщая история. М., 2003 в 2-х т.
7. История Древнего Рима / под ред. В.И. Кузищина. - М., 2010
История

- Древней Греции / под ред. В.И. Кузищина. - М., 2009 Васильев Л.С. История Древнего Востока. - М., 1998 в 2-х томах.
8. История Африки с древнейших времен / Под ред. Бютнера Т. — М., 1981
 9. История средних веков в 2-х т. М., 1997
 10. История Казахстана и Центральной Азии. Алматы, 2002.
 11. История Европы с древнейших времен до наших дней. В 8-ми т. М., 1997. Васильев Л.С. История Востока. В 2-х т. М., 1998.
 12. Борг М.А. Эпохи и идеи: становление историзма. М., 1987.
 13. Жумагулов К.Т. Древнегерманское общество: проблемы и концепции. Алматы, 1993.
 14. История Средних веков : в 2-х т. / под ред. С.П. Карпова. - М. : МГУ, 2008. Заборов М.К. Крестовые походы. М., 1959.
 15. Каролук В.Д. Западные славяне и Киевская Русь. М., 1964.
 16. Гумилев Л.Н. Древняя Русь и Великая Степь. М., 1998.
 17. Гумилев Л.Н. Ритмы Евразии: эпохи и цивилизации. М., 1993
 18. Логинов А.Н. История стран Азии и Африки в Средние века : краткий курс лекций. - Волгоград, 2002
 20. Мендрин В.М. История сегуната в Японии. М., 1999.
 21. Самаркин В.В. Историческая география Западной Европы в средние века. М., 1976.
 22. Тураев А.Б. Абиссинские хроники XVI-XV в. М., 1984.
 23. Гутнова Е.В. Историография истории Средних веков. - М., 1985 Неусыхин А.И. Проблемы европейского феодализма. М., 1974.
 24. Осборн Р. Цивилизация. Новая история западного мира. - М., 2010 Новая история стран Европы и Америки / Под ред. Кривогуза Е.Е.- М., 2003. История стран Латинской Америки. М., 2003.
 25. История Африки в XIX - нач. XX в. М., 1984.
 26. Новая история стран Азии и Африки : в 3-х ч. / под ред. А.М. Родригеса. - М.
 27. : Владос, 2004.
 28. Новая история стран Европы и Америки : в 3-х ч. / под ред. М. Пономарева и
 29. Родригеса. - М. : Владос, 2010.
 30. История национально-освободительной борьбы народов Африки в новое время. М., 1976.
 31. Юго-Восточная Азия с древнейших времен до XVIII в./Под ред. Берзина Э.О. М., 1995.
 32. Япония: экономика, политика, история. М., 1989.
 33. Юго-Восточная Азия в мировой истории. М., 1977.
 34. Порконский А.б. Экономические интересы США в Азиатско-тихоокеанском регионе. М., 1998.
 35. Афганистан: история, экономика и культура. М., 1988.
 36. Сборник документов по новой истории. Сост. Остриков Л.И. М., 1989.

- Английская буржуазная революция XVII в./Под ред. Е.А. Косминского. В 2х т. М., 1954.
- 37.Буржуазные партии в политической системе Франции/Под ред. Чернега В.Н. М., 1987.
- 38.Манфред А.З. Наполеон Бонапарт. М., 1998.
- 39.Бисмарк О. Мысли и воспоминания. В 2-х т. М., 2001.
- 40.Марчук И. Становление национальных государств в Латинской Америке. М., 1989.
- 41.Шацилло В. Первая мировая война: сборник документов. М., 2000.
- 42.Новейшая история стран Европы и Америки. 1918-1990 г. М., 1989.
- 43.Новейшая история стран Европы и Северной Америки/Под ред. Заболотного М., 2004.
- 44.М. М., 2004.
- 45.Новейшая история зарубежных стран/Под ред. Родригеса А.М. М., 2001. История стран Азии и Африки в новейшее время. М., 2003. В. 3-х т. Новейшая история Китая. М., 1984.
- 46.Новейшая история арабских стран. С., 1972.
- 47.Иран: очерки новейшей истории. М., 1976.
- 48.История Японии. М., 1978.
- 49.История международных отношений на дальнем Востоке. М., 1980. Тоталитаризм в Европе XX в.: из истории режимов, идеологии, практики. М., 1996.
- 50.История фашизма в западной Европе (сб-к документов). М., 1978.
- 51.Дементьев И.П. Историография истории нового и новейшего времени стран Европы и Америки. - М., 2000
- 52.Новейшая история: подробности 1945-1999. М., 1998.
- 53.Консерватизм против реформизма. Под ред. Осадчий И.М. М., 1984. Европейский союз: документы Европейского союза. М., 1994. Т. 1-3. Новейшая история стран Азии и Африки : в 3-х ч. / под ред. А.М. Родригеса. - М.: Владос, 2001 - 2003.
- 54.Саидбаев Т.С. Ислам и общество. М., 1980.
- 55.Назарбаев Н. На пороге XXI в. А., 1996.
- 56.Назарбаев Н. Взаимоотношения Казахстана и России. М., 2001.
- 57.Язьков Е.Ф. История стран Европы и Америки в новейшее время (1918 - 2000) в 2-х кн.: курс лекций. - М.: МГУ, 2000 - 2003

3 Тарихнама мен деректанудың теоретикалық-әдіснамалық мәселелері.Тарихи зерттеудің әдістері.

Тарихнама. Тарихи зерттеулердің пәні мен мақсаттарын белгілеу. Тарихи білімдердің қалыптасу және даму заңдылықтары. Тарихи оқиғаларды ғылыми талдауға көшу алғы шарттары. Тарихи фактілерді интерпретациялау: әлемдік-тарихи (сызықтық), либералды-эволюциялық, модернизациялық.

Антикалық тарихнаманың қалыптасуы және дамуы. Антикалық

философиялық ой және тарихнама. Римдік тарихнама. Антикалық тарихи ойлаудың ерекшеліктері.

Орта ғасырлардағы тарихи ойлаудың даму негізгі тенденциялары. Гуманисттік тарихнама. Рационалдық және оның тарихи ойлауға ықпалы. Ағартушылық дәуірдегі тарихи ой. Тарихтың Ағартушылық философиясы.

XVIII ғ. соңындағы Француз буржуазиялық революциясы және тарихи ой.

Тарихи ғылымдағы германдық-романдық мәселесі.

XIX ғ. бірінші жартысындағы тарихи зертеулердің негізгі мәселелері. Сыни әдістің дамуы. Қосалқы тарихи ғылымдардың дамуы.

Дүние жүзілік тарих мәселелері бойынша К. Маркс пен Ф. Энгельстің көзқарастары. Ресейдегі әлемдік тарих мәселелерін зерделеу.

Тарихи-әлеуметтанулық тұжырымдар.

Позитивизм. Еуропа елдері мен АҚШ позитивистік тарихнамасының ерекшеліктері. Неміс идеалистік тарихилық.

Тарихи-экономикалық бағыттың дамуы. Тарихи зерттеудің әдістерінің жетілдірілуі. Тарихи ғылымның дағдарысы түсінігі. М. Вебердің «Идеалдық түрлер» теориясы. О. Шпенглердің тарих философиясы. Тарихи-мәдени зерттеулердің дамуы. Мәдени-тарихи тұжырымдар.

Еуразиялықтардың тарихи тұжырымдары. Н. Трубецкой, П. Савицкий, В. Вернадский және т.б. Екінші дүние жүзілік соғыстан кейінгі тарихи ой. А. Дж. Тойнби тарихнамасы. «Анналар» мектебі және оның тарихи ғылым дамуындағы орна. Ф. Бродельдің «Жаһандық тарихы».

Батыс тарихнаманың теоретикалық-әдіснамалық негіздерін модернизациялау. «Жаңа ғылыми тарих». Тарихи зерттеулердегі пәнаралық әдістердің ролі. Жаңа зерттеу әдістерінің пайда болуы.

Ділдіктің (ментальность) тарихы. Постмодернизм және тарихи ғылым. Тарихи білімді гуманизациялау. Дүние жүзілік тарихының кеңестік тарихнамасының дамуы.

Марксизмнің қағидалануы және оның әлемдік тарихты зерттеуге ықпалы. Шығыстанушылық зерттеулері. Л.Н.Гумилевтің тарихи тұжырымдары.

XX ғ.соңы мен XXI ғ. басындағы отандық тарихнамасының дәстүрлері мен жаңашылдығы.

Деректану. Тарихи дерек туралы түсінік. Тарихи білім және оның ақиқаттылығын нақтылау мәселесі. Деректану арнайы тарихи пән ретінде. Деректанулық мектептер мен бағыттары.

Тарихи деректерді зерттеу және пайдалану әдістері. Тарихи деректерді санатқа бөлу принциптері. Тарихи дерек және тарихи факт. Тарихи деректерді деректанулық талдау және сынау. Зерттеудің деректік қорын қалыптастыру негізгі принциптері.

Деректанулық зерттеулердің қазіргі кездегі үлгілері. Деректанулық зерттеулердің дәстүрлері мен сабақтастығы. Деректерді зерделеу әдістеріне еңгізілген жаңалықтары. Отандық деректанудың теоретикалық-әдіснамалық мәселелері.

Тарихи зерттеудің әдістері. Тарихи ғылымның негізгі түсініктері, терминдері және категориалық аппараты. Тарихи ғылымның әлеуметтік қызметтері. Тарих әлеуметтік және гуманитарлық білім жүйесінде.

Тарихи таным жүйесі. Тарихи таным принциптері. Тарихилық ғылыми таным принципі және ойлау әсілі ретінде. Тарихи танымдағы объективтілік және субъективтілік. Тарихи фактілерді интерпретациялау. Тарихи танымның айрықша белгісі. Тарихи уақыт. Тарихи кеңістік.

Тарихтың объективтілігі мәселесі. Тарихи тәжірибе және қазіргі уақыт.

Тарихтағы кездейсоқтық. Тарихтағы альтернативтілік. Тарихтағы детерминизм.

Тарихтағы құндылықтық тұжырымдық зерделеу. Тарихты зертеудегі жүйелілік принципі. Өткенді талдаудағы формациялық және өркениеттік тұжырымдық зерделеу.

Теоретикалық-әдіснамалық талдау: әдіснама және тарихи таным. Зерттеулердің әдіснамасыен, теориясы және әдістерінің өзара байланысы. Әдіс танымның негізгі қаруы ретінде. Жалпы ғылыми әдістер және олардың тарихи зерттеудегі орны. Тарихи зерттеудің әдістері.

Тарихи зерттеулердің сандық және сапалық әдістері. Тарихи үрдістерді модельдеу.

Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

1. Афанасьев Ю.Н. Феномен советской историографии // Советская историография. М., 1996.
2. Барг М.А. Категории и методы исторической науки. М., 1984.
3. Барг М.А. Эпохи и идеи. Становление историзма. М., 1987.
4. Блок М. Апология истории, или Ремесло историка. М., 1987.
5. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм. Т. 1-3. М, 1986-1991
6. Вайнштейн О.Л. История советской медиевистики. Л., 1968.
7. Губман Б.Л. Смысл истории. - М., 1991.
8. Гуревич А.Я. Исторический синтез и Школа Анналов. М., 1993.
9. Гутнова Е.В. Историография истории средних веков. М., 1985
10. Жакишева С.А. Клиометрика в Казахстане: ретроспекция и перспективы //
11. Отан тарихы - Отечественная история.
12. История Казахстана: белые пятна. - Алма-Ата, 1991
13. Источниковедение новейшей истории. Теория, методология и практика / Под ред. А.К. Соколова. М., 2003.
14. Источниковедение. - М., 1998.
15. Ковальченко И.Д. Методы исторического исследования. Изд. 2. М., 2003.
- Козыбаев М. К. История и современность. - Алматы, 1991.
16. Казахстан в начале XX века: методология, историография, источниковедение. В 2-х частях. - Алма-Ата, 1993-1994.

17. Козыбаев М.К. Тарих зердеш. 1,2 ТТ. - Алматы, 1998.
18. Кабанов В.В. Источниковедение истории современного общества. М., 1997 Могильницкий Б.Г. Введение в методологию истории. М., 1989. Профессионализм историка и идеологическая конъюнктура. Проблемы взаимодействия на современном этапе. М., 1994.
19. Румянцева М.Ф. Методология истории. М., 2002.
20. Тойнби А. Дж. Постигение истории. М., 1991.
21. Февр Л. Бои за историю. -М.: «Наука».-1991 Шпенглер О. Закат Европы. - М., 1993.
22. Ясперс К. Смысл и назначение истории. - М., 1991.